

**INFLUENCE OF BIOGEOGRAPHY CHARACTERISTICS ON
MONKEY POT (*NEPENTHES SPP.*) USE AND CONSERVATION
AT NONGCHAIWAN WETLAND, SRISONGKRAM DISTRICT,
NAKHON PANOM PROVINCE**

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE
(SUSTAINABLE ENVIRONMENT PLANNING)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY**

2008

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

ลักษณะทางภูมิณีเวศที่มีอิทธิพลต่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ดินหม้อข้าวหม้อแกงลิง พื้นที่ชุ่มน้ำหนองไชยวาน อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

(INFLUENCE OF BIOGEOGRAPHY CHARACTERISTICS ON MONKEY POT (*NEPENTHES SPP.*) USE AND CONSERVATION AT NONGCHAIWAN WETLAND, SRISONGKRAM DISTRICT, NAKHON PANOM PROVINCE)

อัญรารักษ์ ศรีงาม 4936882 ENEP/M

วทม. (การวางแผนสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ผศ.ปิยะกาญจน์ เทียธิทรัพย์ Ph.D. ผศ.ประพจน์ เกิดสืบ วท.ม.

บทคัดย่อ

หนองไชยวาน อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นและมีความหลากหลายสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งดินหม้อข้าวหม้อแกงลิงที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศและคุณค่าของชุมชน การศึกษานี้จึงมุ่งศึกษา ก) ความสัมพันธ์ระหว่างดินหม้อข้าวหม้อแกงลิงกับลักษณะภูมิณีเวศโดยการศึกษาคุณภาพน้ำและคุณสมบัติของดิน ในปีพ.ศ. 2550 ทั้งช่วงฤดูฝนและฤดูแล้ง จำนวน 13 สถานี ข) ศึกษาปริมาณและการแพร่กระจายของดินหม้อข้าวหม้อแกงลิง และ ค) ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อดินหม้อข้าวหม้อแกงลิงในเชิงอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ โดยการประเมินสถานะชนบทเร่งด่วน ผลการศึกษา พบว่า ดินหม้อข้าวหม้อแกงลิงอาศัยอยู่บนกอสนุ่น (ซากพืชลอยน้ำ) และมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับคุณภาพน้ำของหนองไชยวานซึ่งอยู่ในมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 2 ดินมีปริมาณธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์สูง ส่วนชุมชนบ้านดอนแดงตระหนักถึง 1) ความเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่น 2) ใช้ประโยชน์พื้นที่หนองไชยวานในการทำประมง นำน้ำมาทำน้ำประปาและเพื่อการนันทนาการ 3) พยายามอนุรักษ์ดินหม้อข้าวหม้อแกงลิง จึงสรุปได้ว่า ชุมชนมีความตระหนักถึงความสำคัญของลักษณะภูมิณีเวศที่ส่งผลกระทบต่อดินหม้อข้าวหม้อแกงลิง และมีความต้องการอนุรักษ์พืชชนิดนี้ แต่ทั้งนี้ในการจัดการควรคำนึงถึงองค์ความรู้ท้องถิ่นในด้านการพัฒนา การเผยแพร่สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับดินหม้อข้าวหม้อแกงลิงและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งเป็นพรรณไม้หายากและมีคุณค่าเชิงความหลากหลายสูงให้เข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญในการอนุรักษ์

คำสำคัญ : การประเมินสถานะชนบทอย่างเร่งด่วน/ การอนุรักษ์/ หม้อข้าวหม้อแกงลิง/ พื้นที่ชุ่มน้ำ/
ภูมิณีเวศ/ องค์ความรู้

INFLUENCE OF BIOGEOGRAPHY CHARACTERISTICS ON
MONKEY POT (*NEPENTHES SPP.*) USE AND CONSERVATION AT NONGCHAIWAN
WETLAND, SRISONGKRAM DISTRICT, NAKHON PANOM PROVINCE

ACHARAPORN SRINGAM 4936882 ENEP/M

M.Sc. (SUSTAINABLE ENVIRONMENT PLANNING)

THESIS ADVISORS: PIYAKARN TEARTISUP Ph.D., PRAPEUT KERDSUEB M.Sc.

ABSTRACT

The site for this study is Nongchaiwan wetland, Srisongkram District, Nakhonpanom Province, within the Songkram watershed. Nongchaiwan wetland is a local wetland with high biodiversity, especially Monkey pot (*Nepenthes spp.*) which is important for the ecosystem and has local community value. The aim of this study focuses on: (a) the relationship between Monkey pot and biogeography (water quality parameters and soil parameters) and was conducted during the dry and rainy period of 2007 by survey throughout the wetland from 13 sampling stations; (b) the number and distribution of Monkey pot; (c) local wisdom on the use, conservation, and mangement for Monkey pot by Rapid Rural Appraisal.

Findings from the study found that Monkey pot habitats are floating plants and significantly correlate with the water quality parameters of temperature, pH, DO, NO₃ and TP. Nongchaiwan wetland's water quality is qualified for type 2 (based on surface water quality standard by PCD). It also has high nutrient soils (based on soil quality Standard by LDD). Ban Dondang is the community that uses Nongchaiwan wetland the most for fishery, water supply, and recreation. The local people have a high awareness of 1) Monkey pot (they found that Monkey pot had a higher prevalence than other wetlands in the Northeast of Thailand, 2) The biogeography that influences Monkey pot and its ecosystem and 3) the community tried to conserve Monkey pot.

Therefore, it can be concluded that Monkey pot related positively with high quality biogeography and community awareness. Thus, the management should improve on the knowledge base of local people by providing information concerning spatial distribution and density of Monkey pot and their environment in wetlands, which will lead to better understanding and mangement of exotic species and its native biodiversity.

KEY WORDS : BIOGEOGRAPHY/ CONSERVATION/ LOCAL KNOWLEDGE/
MONKEY POT/ RAPID RURAL APPRAISAL/ WETLAND

114 pp.